

University of Groningen

Meaning in life

Debats, Dominique Louis Henri Maria

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1996

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Debats, D. L. H. M. (1996). *Meaning in life: psychometric, clinical and phenomenological aspects*. [Thesis fully internal (DIV), University of Groningen]. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Samenvatting

Het construct Meaning in Life (MIL), in het Nederlands aangeduid met ‘zingeving’ of ‘zinbeleving’, was tot voor kort een verwaarloosd onderwerp in wetenschappelijk onderzoek en klinische praktijk. Een van de redenen hiervoor is vermoedelijk dat het begrip zingeving voor veel personen te zeer een religieuze of filosofische connotatie heeft. Anderzijds is deze situatie bekrachtigd door de afwezigheid van een betrouwbaar en valide instrument om MIL te meten. Dit proefschrift bevat de beschrijving van een serie onderzoeken die zijn verricht om meer licht te werpen op de psychometrische, klinische en fenomenologische aspecten van MIL.

Het eerste hoofdstuk beschrijft een aantal theorieën en onderzoeksbenaderingen op het gebied van MIL. Binnen de filosofie en psychologie zijn uiteenlopende visies op MIL ontwikkeld. Een drietal theorieën die in de klinische psychologie de meeste invloed hebben, namelijk die van Victor Frankl, Abraham Maslow en Irvin Yalom worden besproken. Ondanks de tegenstellingen tussen deze theoretici onderschrijven zij het belang van waarden als richting gevende principes in het proces van zingeven aan het persoonlijk bestaan. Beargumenteerd wordt waarom geen van deze theorieën een bevredigend kader verschaffen voor het huidige onderzoek. Gemotiveerd wordt waarom vervolgens het relativistisch perspectief op MIL van Battista en Almond als theoretisch referentiekader voor het onderhavig onderzoek is gekozen. In deze visie wordt gesteld dat personen die hun leven als zinvol beleven gekenmerkt worden door de volgende twee factoren: (a) zij kunnen hun leven bezien vanuit een betekenisvol perspectief en zij ontleen daaraan een aantal levensdoelen; en, (b) zij beleven zichzelf als personen die deze doelen hebben verwezenlijkt of bezig zijn deze te realiseren.

De schaarse onderzoeksgegevens betreffende significante samenhangen tussen MIL en andere, klinisch relevante constructen worden kort besproken. Een drietal instrumenten die zijn ontwikkeld om MIL te meten, te weten de Purpose in Life Test, de Sense of Coherence Scale en de Life Regard Index (LRI) worden becommentarieerd. Ofschoon bij de start van het onderhavige onderzoeksproject de LRI nog amper was onderzocht, is gekozen voor dit instrument als operationele definitie van MIL. Verder is de keuze gemaakt, op grond van onderzoek waaruit is gebleken dat verschijningsvormen van MIL variëren met de leeftijd van de proefpersonen, om het onderzoek uit te voeren onder personen uit een en dezelfde leeftijdsgroep, te weten jong volwassenen.

Hoofdstuk 2 beschrijft de doelstelling van de afzonderlijke studies en de hypothesen die daarin centraal stonden. Getracht is middels deze studies aan te tonen dat het construct MIL (a) kan worden gemeten met behulp van de vertaalde versie van de LRI, de Levensvisievragenlijst (LVV), (b) relevantie heeft voor de klinische praktijk en, (c) significant samenhangt met een aantal belangrijke aspecten van psychisch gezond functioneren.

De Hoofdstukken 3, 4, en 5 hebben betrekking op studies die zijn verricht om de psychometrische kwaliteiten van beide centrale instrumenten in het proefschrift, de LVV en de Rokeach Value Survey (RVS), nader te onderzoeken. In hoofdstuk 3 wordt een studie beschreven, uitgevoerd bij psychologiestudenten ($N = 122$), waarin de eerste betrouwbaarheids- en validiteitsgegevens worden gerapporteerd betreffende de LVV. De exploratieve factoranalyse weerspiegelde de theoretische structuur van de LVV, die naast een kaderschaal een vervullingsschaal onderscheidt. Op grond van deze eerste, positieve bevindingen werd besloten tot een uitgebreider onderzoek. Hoofdstuk 4 is een verslag van dit onderzoek waarin drie onafhankelijke steekproeven zijn gebruikt, een steekproef patiënten ($N = 116$), een steekproef uit de bevolking ($N = 176$), en een steekproef normale studenten ($N = 169$). De resultaten van de confirmatieve factoranalyses lieten zien dat de empirische structuur de theoretische structuur van de LVV goed weerspiegelt. De interne consistentie van de LVV bleek hoog in de drie steekproeven en ook de stabiliteit, vastgesteld in JJn groep, was goed. Verder bleek de LVV in staat patiënten te onderscheiden van normale proefpersonen en onafhankelijk te zijn van specifieke waardenorintaties, zoals op theoretische gronden werd verwacht. Bovendien vertoonden de subschalen van de LVV significant verschillende samenhangen met een aantal relevante maten voor psychisch (dys-)functioneren hetgeen een ondersteuning is voor de discriminant validiteit van deze schalen.

Hoofdstuk 5 beschrijft een onderzoek waarin middels principale componentanalyse de 36 afzonderlijke items van de RVS zijn geclusterd tot acht specifieke waardedomeinen. Dit onderzoek betrof een vooronderzoek van het onderzoek, zoals beschreven in hoofdstuk 7 naar de impact van waarden op de uitkomsten van psychotherapie.

In hoofdstuk 6 is een naturalistische studie beschreven waarin de door existentieel georiënteerde theoretici en therapeuten gepostuleerde klinische relevantie van MIL nader is onderzocht. In een steekproef van 114 psychotherapiecliënten is nagegaan of de LVV-scores op de voormeting samenhang vertonen met de maten van psychisch welzijn (i.e. psychoneuroticisme, geluk,

zelfwaardering) en tevens of deze gerelateerd zijn aan de uitkomst van de reguliere behandeling. De resultaten laten zien dat MIL sterk gerelateerd is aan maten van psychisch functioneren. De vervullingsschaal bleek hierin een veel krachtiger voorspeller dan de kaderschaal. De reguliere behandeling gaf in het merendeel van de patiënten (87%) een substantiële verbetering qua ernst van de klachten te zien, terwijl in slechts een klein deel (34%) enige verbetering in termen van MIL werd waargenomen. Bovendien bleken de kader- en vervullingsscores op de voormeting de uitkomst van de behandeling in termen van klachten, geluk en zelfwaardering te voorspellen. Uit deze resultaten werd geconcludeerd dat de opvatting van veel klinici dat MIL geen therapeutische aandacht behoeft, onjuist is. Bovendien tonen de resultaten aan dat MIL klinische relevantie bezit die verder onderzocht dient te worden.

Hoofdstuk 7 beschrijft een onderzoek dat is uitgevoerd met dezelfde steekproef patiënten als in hoofdstuk 6, met als doel de rol die waarden spelen in psychotherapie te onderzoeken. Vanuit theorie en onderzoek is er herhaaldelijk op gewezen dat waarden niet alleen krachtige beïnvloeders zijn van zingevingsprocessen maar ook dat deze als niet-specifieke factoren werkzaam zijn in therapeutische contacten. Derhalve is onderzocht of de stelling juist is dat discrepantie tussen waarden van cliënt en therapeut bij aanvang van de behandeling een positief effect heeft op de uitkomst van de behandeling. Bovendien is de hypothese getoetst dat vooruitgang in de psychotherapie samengaat met een toenemende waardenovereenkomst, i.e. convergentie, tussen therapeut en cliënt. De resultaten bevestigen dat beide bovengenoemde processen gerelateerd zijn aan positieve uitkomsten van de behandeling, met name in waardedomeinen met een interpersoonlijk focus. De bevindingen ondersteunen de noodzaak tot verder onderzoek naar de niet-specifieke factoren in de psychotherapie.

In hoofdstuk 8 wordt een gecombineerde kwalitatieve en kwantitatieve studie gerapporteerd naar de kenmerken van ervaringen van zinvolheid en zinloosheid. Aangezien er weinig bekend was omtrent de factoren die bepalen of personen hun leven als zinvol of zinloos ervaren, werd tot deze, deels fenomenologische, studie besloten. Via inhoudsanalyse van de antwoorden op twee open vragen werd een overzicht verkregen van externe gebeurtenissen en interne processen die in meerdere en mindere mate aan beide ervaringen zijn gerelateerd. In deze studie kwam de cruciale rol van de interpersoonlijke dimensie in het zingevingsproces andermaal naar voren: zinvolheid werd gekenmerkt door verschillende vormen van contact (met zelf, anderen en wereld), terwijl zinloosheid werd gekenmerkt door diverse typen van isolatie (van zelf,

anderen en wereld). De uitkomsten geven verdere ondersteuning aan de validiteit van de LVV, doordat de hypothese werd bevestigd dat personen die in hun verleden met succes een persoonlijke crisis hadden overwonnen en hieraan zin hadden ontleend een significant hogere LVV-score hadden dan personen die niet gewag maakten van zo'n transformatieproces.

In hoofdstuk 9 wordt een onderzoek beschreven naar de verschillen in de bronnen van zingeving van patiënten en normale proefpersonen. Centraal stond de toetsing van twee hypothesen die voortvloeien uit het theoretisch referentiekader van Battista en Almond. Deze stellen dat de mate waarin personen hun leven als zinvol ervaren niet zozeer wordt bepaald door de aard van de specifieke zingevingsdomeinen, dan wel door de mate waarin personen daadwerkelijk actief betrokken zijn bij hun persoonlijke bronnen van zingeving. De resultaten ondersteunen de geldigheid van deze theorie. De LVV-scores bleken onafhankelijk te zijn van specifieke zingevingscategorieën, maar te correleren met de mate van betrokkenheid. Zoals verwacht bleken zowel de LVV-scores als de mate van betrokkenheid van patiënten significant lager te zijn dan die van normale proefpersonen. De resultaten bevestigen de klinische relevantie van MIL. Of de relatie tussen MIL en parameters van algemeen en psychisch welbevinden een causale of interactieve is, blijft een interessante vraag voor toekomstig onderzoek.

Hoofdstuk 10 vormt een afsluitend hoofdstuk, waarin de resultaten van de afzonderlijke studies naar de psychometrische, klinische en fenomenologische aspecten van MIL worden becommentarieerd. De resultaten laten zien dat het proces van het zoeken naar zin en het trachten betekenis te geven aan het persoonlijk bestaan allerm minst een vage, filosofische aangelegenheid is en dat dit proces door de proefpersonen juist in verband werd gebracht met de meest centrale thema's in hun bestaan. De bevindingen wijzen op de belangrijke relatie tussen het vermogen tot zingeving enerzijds en psychisch gezond functioneren en kwaliteit van leven anderzijds. Geconcludeerd wordt dat MIL een relevant thema is voor de klinische psychologie. De studies tonen bovendien dat dit complexe begrip op bevredigende wijze met behulp van zowel kwalitatieve als kwantitatieve onderzoeksmethoden kan worden onderzocht. Vraagstukken van theoretische en praktische aard die betrekking hebben op de diagnostiek en behandeling van zingevingsproblematiek worden besproken en suggesties voor verder onderzoek aangereikt.